

چاپارخانه سنگی؛ اثری ناشناس کنار جاده

سرزمین میان فیروزکوه تا ورسک رامی شود

شهر قلعه‌های دست‌نیافتنی نامید

چاپارخانه باستانی - مسیر جاده فیروزکوه ▲

بعد از دیدن محوطه تاریخی پیرکمر به سمت دروازه‌های مه‌آلود کاسپی که توصیفی زیبا و باستانی از گردنه گدوک است حرکت کردیم.

باستان‌شناسان معتقدند در گذشته مسیری فرعی به موازات جاده فیروزکوه تا مازندران وجود داشته که کاربردش هنوز مشخص نیست و می‌توانسته جاده‌ای نظامی و یا حتی شاخه‌ای فرعی از جاده ابریشم باشد که از پشت روستای شورآب وارد جاده دوآب به شه‌میرزاد می‌شود و همان راه قدیمی پارت است.

از دور بقایایی سنگی روی تپه‌ای کنار جاده دیده می‌شود. از خودرو پیاده شدیم و پای پیاده یک راست بالا رفتیم.

با اینکه اختلاف دمای هوا در روز و شب در این منطقه بسیار زیاد است و همین موضوع باعث متلاشی شدن سنگ‌ها و فرسایش آنها می‌شود اما چاپارخانه خودش را تا کنون حفظ کرده و منتظر دیدار ما مانده بود. چاپارخانه از مراکز مهم میان‌راهی است که توسط کورش بزرگ هخامنشی ساخته شد و سپس توسط داریوش اول پادشاه مقتدر هخامنشی گسترش یافت.

عملکرد اصلی این بناها انجام خدمات پستی در طول مسیر ۲۵۰۰ کیلومتری راه شاهی بوده که به یکی از کارآمدترین تشکیلات پستی جهان در آن دوره تبدیل شد و سیستم پستی ایالات متحده آمریکا در آغاز کارش از سازوکار همین چاپارخانه‌های هخامنشی الگوبرداری شده است.

جالب است بدانید بر سردر پستخانه مرکزی آمریکا نقل قولی از داریوش اول همچنان نقش بسته است: «برف و باران و توفان مانع حرکت چاپارها نخواهد بود.»

دژ اسرارآمیز طعمه جویندگان گنج

قلعه یا برج دیدبانی شاه‌چشمه قدمتی به طول تاریخ دارد

سامان توفیق، باستان‌شناسی که همراهی‌مان می‌کرد، حرف جالبی زد: «سنگ‌ها جان دارند و این آثار که اکنون دچار این انزوا و تنهایی شده‌اند زمانی برای خودشان برو و بیایی داشته‌اند و منتظرند تا کسی به آنها سر بزند.» ما هم دلمان نمی‌آمد چاپارخانه را تنها بگذاریم؛ این بنا غریبه‌ترین اثر تاریخی‌ای بود که دیدیم اما باید به مسیرمان ادامه می‌دادیم.

کمی جلوتر از دور صخره‌ای عظیم در دامنه کوه میان علفزارهای طلایی‌رنگ تابستان منتظرمان نشسته بود. از کنار جاده و منظره‌ای که ما به آن دید داشتیم وانتی از شانه خاکی کنار صخره پایین می‌آمد و ما حدس زدیم که حفارانی هستند که برای یافتن گنج به سراغ این قلعه آمده‌اند. از دور ایستگاه قدیمی راه‌آهن گدوک کمی آن طرف‌تر از قلعه دیده می‌شد که منظره‌ای خیره‌کننده داشت.

قلعه یا برج دیدبانی شاه‌چشمه قدمتی به طول تاریخ دارد. سفالینه‌هایی از عصر آهن تا دوره قاجار در آن کشف شده و حوضی زیبا و سنگی داشته که بیشتر آن توسط حفاران غیرمجاز تخریب شده است. با توجه به موقعیت قلعه و اشراف کامل آن بر گدوک و جاده باستانی فیروزکوه به مازندران می‌توان این محل را به‌عنوان برجی دیدبانی دانست که عبور و مرور از این گذرگاه را تحت نظر داشته و امنیت آن را تامین می‌کرده است.

قلعه یا دژ شاه‌چشمه - کنار ایستگاه گدوک ▲

